فصلنامه تحقیقات جدید در علوم انسانی
Human Sciences Research Journal
دوره جدید، شماره هجدهم، تابستان ۱۳۹۸، صص ۱۷۷-۱۶۹ New Period, No 18, 2019, P 169-177
شماره شاپا (۲۴۷۶-۷۰۱۸) ISSN (2476-7018)

نقش سواد والدین در پیشرفت تحصیلی فرزندان

فریبا دیندارلو[۱]. فاطمه محمودی[۲]. مهرانگیز کشاورزی[۳]
۱. کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور شیراز. ایران
۲. کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور شیراز. ایران
۳. کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور شیراز. ایران

چکیده

بی شک خانواده، مهمترین و اصلی ترین نهاد تربیتی جامعه است و نخستین آموزشگاه و پرورشگاه فرد محسوب می شود. از آن جا که تحصیلات والدین می تواند نقش مهمی در امر تربیت فرزندان داشته باشند و والدین تحصیل‌کرده به دلیل احراز مشاغل بهتر و مفیدتر به خودی خوداز فرهنگ بالاتر ومحیط و موقعیت بالاتر ومحیط وموقعیت بهتری برخوردار خواهند بود و برخورداری از موقعیت خوب اجتماعی به نوبه خود تأثیر روی نگرش فرزندان نسبت به والدین واحساس امنیت و اعتماد به نفس آنها می‌شود و در نتیجه بهتر می‌توانند با محیط خود ارتباط برقرار کنند و همین امر موجب رشد و شکوفایی استعدادآن‌ها می‌شود.

البته تحصیلات به تنهایی نمی‌توانند عامل پیشرفت فرد محسوب شود. اما ازآنجا که تحصیلات می‌تواند موجب آگاهی بیشتر وقرار گرفتن در وضعیت اجتماعی، اقتصادی بالاتر می گردد و نیز در تحقیقات ثابت شده که شغل و سطح اجتماعی والدین نیز رابطه مستقیمی با پیشرفت تحصیلی فرزندان دارند. بنابراین ملاک انتخاب تحصیلات والدین و تأثیری که بر روی پیشرفت تحصیلی فرزند آن‌ها می‌گذارد به این دلیل منظور شده است که خانواده‌های با تحصیلات بالاتر فرزند کمتری دارند و بنابراین بهتر می‌توانند با آنها در ارتباط باشند. معمولاً وقت بیشتری برای رسیدگی به مسائل آن‌ها را دارند.

واژه‌های کلیدی: فرزندان، سواد، والدین

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]

مقدمه

خانواده اولین بذر تکوین رشد فردی و بنای شخصیت در انسان را فراهم می سازد. کودک در خانواده زبان می‌آموزد و ارزش‌های اخلاقی را کسب می‌کند، روابط اجتماعی با دیگران را می اموزد و اصول و قواعد اخلاقی را یاد می‌گیرد. خانواده به عنوان فیلتری برای عقاید، ارزش‌ها و نگرش های مربوط به فرهنگ یک خانواده محسوب می‌شود و آنها را به یک شیوه بسیار اختصاصی و انتخابی به کودک ارائه می‌دهد. بی‌تردید باید گفت شخصیت، نگرش‌ها، طبقه اجتماعی، اقتصادی و مذهب و خصوصیات و وابستگی‌های نسبی خانوادگی، تحصیل و جنس والدین خانواده برنحوه ارائه‌ی ارزش‌ها و میزان اخلاقی به فرزندان تاثیر خواهد گذاشت (مختاری، ۱۳۹۵) یکی از عوامل که بر پیشرفت تحصیلی فرزندان تأثیر بسیار موثر می‌گذارد سطح تحصیلات والدین می باشد سطح تحصیلات والدین یکی از عوامل مقبولیت پیشرفت بشر در جهان امروز است پیشرفت تکنولوژی، صنعت، بهداشت، و علوم مختلف مدیون این عامل مهم است هر کشوری برای اینکه به بهترین پیشرفت در علم دست یابد به والدینی نیاز دارد که با درک عمیق به همه مسائل راه درست و صحیح به فرزندشان نشان دهند که جز در سایه والدین با سواد میسر نمی‌شود. تنها جوامعی توانسته اند که تمام مشکلات خود را در زمینه‌های تغذیه، پوشاک، بهداشت و آموزش از میان بردارندکه از سطح سواد بالا برخوردار باشند.

پیشرفت تحصیلی:

تعریف: از پیشرفت تحصیلی تعاریف زیر ارائه شده است:

- مقدار دستیابی دانش آموز به هدف‌های تربیتی که معمولا در حیطه شناختی و در یک موضوع درسی خاص است، می‌باشد (خوی نژاد، ۱۳۷۴).

- تعیین مقدار یادگیری دانش آموزان در طول یک نیمسال تحصیلی و یکسان تحصیلی که بوسیله یک آزمون در پایان دوره آموزشی اندازه گیری می‌شود. (شعبان سیجانی۱۳۷۴)

- مقدار یادگیری آموزشگاهی فرد به صورتی که توسط آزمون‌های مختاف دروسی مانند ریاضی، علوم و. . سنجیده می‌شود. (شلویری ۱۳۷۷)

مفهوم سواد:

درابتدای عصر چاپ، سواد به معنای توانایی خواندن، نوشتن و درک کردن بود. در آن روزگار، اطلاعات مترادف با دانش بود و دانش عاملی برای کسب قدرت محسوب می شد. از این رو تنها گروهی اندک و عموماً صاحبان قدرت و ثروت می‌توانستند به این منبع قدرتمند دست یابند تا آن که در سال ۱۹۵۰ «سواد» به منزله یک حق قانونی، عمومی و جهانی در یونسکو تصویب و به جهانیان عرضه شد. در اعلامیه جهانی یونسکو «سواد» به معنای توانایی لازم برای کاربرد صنعت چاپ در تمام عرصه های زندگی تفسیر شد. به

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]

تعبیری دیگر توانایی خواندن و نوشتن برای همه. بنابر این، اگر فردی می توانست نام خود را بنویسد و امضا کند، با سواد تلقی می‌شد.

«بریویک وگی» اظهار می‌دارد که اهداف فردی و اجتماعی در طول زمان منجر به وسیع شدن معنای سواد شده اند. به همین دلیل درعصر چاپ به دلیل نیازهای فردی و اجتماعی سواد از انحصار گروه نخبگان و قدرتمندان جامعه خارج شده و برای تمام اقشار جامعه معنا می‌شود. ازاین رو، از نظر ایشان، سواد آینه توسعه نیازهای اطلاعاتی جامعه است. بدین ترتیب «سواد» مفهومی پویا اسا. «کندی» نیز در سال ۱۹۹۳ می گوید، سواد در واقع با نیازهای اطلاعاتی جامعه در هر زمان، مرتبط است (افروز، ۱۳۸۹).

تعلیم و تربیت فرزند

حساس ترین وظیفه والدین، تربیت کردن و بار آوردن فرزند است تا مطابق استعداد فطری و سرشتی و توان و نیروی بدنی خود، مراحل آموزش و تعلیم و فراگیری را طی کنند و تصحیح یابند و به صورت مفید و موثر وارد اجتماع شوند و با ایمان واطمینان به آینده خود، زندگی سرشار با موفقیت و سرور شادی و خرسندی خاطر را شروع کنند.

یکی از مباحث مهم در قلمرو روانشناسی و علوم تربیتی، بررسی نقش تربیتی و آموزش اولین مربیان و معلمان کودک (پدر و مادر) از همان ابتدای اندیشه فرزند آوری است چرا که شخصیت افراد در خانه و کانون خانواده شکل می گیرد تولد فرزند در خانواده بزرگترین موهبت و فرزند هدیه خداوندی است لذا مهمترین رسالت والدین تعلیم وتربیت صحیح و شکوفا ساختن استعدادهای بالقوه این امانت الهی است.

بی شک خانواده، مهمترین و اصلی ترین نهاد تربیتی جامعه است و نخستین آموزشگاه و پرورشگاه فرد محسوب می شوداز این رو بیان هر گونه سختی درباره تربیت کودک و نوجوان بدون توجه به نقش حیاتی خانواده سخنی نادرست و ناتمام قلمداد می گردد بزرگترین مسئولیت والدین تلاش در جهت تعلیم و تربیت صحیح فرزندان می‌باشد. بیشترین والدین پرورش کودک را امری ساده تلقی می کنند آنها بر این باورند که هر کس می‌تواند از عهده این امر مهم برآید اما می توان گفت که هر کاری به خصوص تربیت کودک نیاز به آگاهی و آشنایی، به نحوه عملکرد واصول آن دارد والدین بایستی با ظرافت و حساسیت خاصی و با به کار بستن شیوه های آموزش صحیح شکلی مناسب به شخصیت، رفتار و عادت‌های کودک خود بدهند پس شکل گیری شخصیت بسیار دشوار است و احتیاج به مهارت زیاد ودقت بیشتری دارد والدین باید بدانند چگونه با کودک خود رفتار کنند نیازهایش را برآورده و به تکامل و پیشرفت همه جانبه او کمک کنند. (عطاران، ۱۳۸۵)

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]

خانواده به عنوان الگو و معلم

بی تردید باید گفت خانواده نقش مهمی در الگو شدن و آموزش دادن رفتارهاو میزان‌های اخلاقی و اجتماعی و میزان تحصیلات و سواد سرمشق قرار گیرندهر گونه ارتباط و وابستگی فرزندان به والدین و یا والدین با یکدیگر به عنوان پایه ای برای ارتباط اجتماعی بعدی فردی می‌توانند مورد الگو و سرمشق قرار گیرند. کودک سخن گفتن، آداب و معاشره، راه رفتن، غذا خوردن، طرز لباس پوشیدن، و. . . را از والدین الگو می گیرد. حال اگر والدین بی‌سواد باشند نمی‌توانند الگوی مناسبی برای فرزند خود باشند. (مختاری، ۱۳۹۵) اصولاً در روان شناسی کودک، خصوصاً در سال های قبل از دبستان رفتار کودک به عنوان آینه ای از رفتار والدین به حساب می‌آید.

آلبرت باندورا و ریچارد والتزر، دو محقق روان شناسی که به یادگیری کودک از طریق مشاهده و تقلید از والدین اهمیت زیادی می‌دهند در یک تحقیق رفتار والدین و رفتار فرزندان آنها را مورد مقایسه قرار دادند آنها چنین نتیجه گرفتند که: کودکان پرخاشگر دارای والدین پرخاشگر هستند و کودکان گوشه گیر دارای والدین گوشه گیر و منزوی می باشند. (کرمی نوری و مرادی، ۱۳۷۲).

محیط خانواده

تجربه و آگاهی اولیه کودکان از انسان‌های دیگر در بافت خانواده شکل می‌گیرد به علاوه کیفیت فرآیندهای دلبستگی و پیوند میان والدین و نوزاد در ماههای اولیه زندگی، برای بهداشت، هیجانی فرد بسیار مهم و حیاتی است خانواده مرحله ای مهم برای یادگیری درباره دین بوده و اجتماعی شدن کلی در آن روی می‌دهد. خانواده به عنوان در دسترس ترین سیستم حمایتی کودکان مد نظر قرار می‌گیرد. در نتیجه هر آنچه که این سیستم حمایتی را کمرنگ نماید (مانند تغییرات دوران بلوغ، جدایی پدر و مادر یا به ویژه سبک خانواده منفی،) عوارض جانبی، برای کارکردهای کودک، انطباق و هویت یابی او ایجاد می کند. (حیدری، ۱۳۸۵).

خانواده محل اولین روابط عاطفی و اجتماعی کودک و نوجوان است. فرزندان اصولاً در چارچوب محیط خانوادگی و برحسب الگوهای رفتاری والدین خود است که توقعات زندگی را می‌شناسند سبک‌های تربیتی خاصی که والدین تحصیل کرده‌اند انتخاب و اعمال می کنند شخصیت کودکان را شکل می دهد الگوهایی همچون پدر و مادر در سالهای اولیه رشد و پرورش فرزندان در محیط خانه بیشترین تأثیر را داراست. محلی که در آن کودک تربیت و آموزش می‌بیند بسیار حائز اهمیت بوده و والدین باید سعی بر آن دارند که محیط را کاملاً گرم و صمیمی و زمینه‌هایی برای پرورش و رشد استعدادهای فرزندان خویش فراهم و به طور کلی زمینه پیشرفت تحصیلی آنها را فراهم سازند. (افروز، ۱۳۸۹)

خانواده به عنوان کانون محبت و امنیت محبت و امنیت یک از اساسی ترین ملزومات برای تربیت و رشد کودک می‌باشد. کودکی که خصوصاً در سال های اولیه زندگی از محبت خانوادگی و پدر و مادر محروم

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]

گردد ممکن است در آینده سازگاری شخصی و اجتماعی او با خطر جدی روبرو شود و از اعتماد به نفس کافی و یا برخوردهای اجتماعی متناسب بهره مند نگردد.

کودک نیاز به تامین امنیت را از رحم مادر آموخته است. او بعد از تولد همچنان می خواهد که در محیط امن و آرام باشد و اساسی ترین وظیفه خانواده خصوصاً در دوران قبل از دبستان بر آوردن همین نیاز کودک می باشد. خانواده حتی این نقش مهم را در دوره های دیگر زندگی همچنان حفظ می‌کند. دوستان , معلمان و همبازیهای کودک در طول زندگی ممکن است تغییر کنند ولی والدین، تماس نزدیک خود را با کودک در طول زندگی حفظ می‌کنند و نقش یک نهاد ثابت و پابرجا را برای کودک ایفا می‌کنند. (کرمی نوری و مرادی، ۱۳۷۲).

در گذشته طبقات پایین اجتماعی کمترین رغبت را برای آموزش و پرورش رسمی داشتند. فرض جامعه نیز بر این بود که آنان در پایه های تحصیلی پایین تری ترک تحصیل خواهند کرد از بیشترشان انتظار می رفت که مثل پدران و دوستان پدرانشان. کارگران دستی غیر ماهر یا نیمه ماهر با آید. بعلاوه. بیشتر خانواده‌های محروم در محله های پرجمعیت و یا در محله‌های دوردست، که بیشتر از خانواده ای زندگی می‌کند که مردم آن، اهل علم و ادب هستند و در آنجا علاقه و رغبت به بحث و گفتگو در باره اندیشه‌های نو، اختراعات و اکتشافات جدید وجود دارد، بیشتر از کودکی که در خانه وی در باره کتاب‌ها یا موضوع ها و اکتشافات جدیدی صحبت نمی‌شود آماده شرکت در بحث‌ها، درک مسائل جدید و احیاناً هماهنگی و سازگاری با آنها خواهد بود.

در هر حال کودکانی که والدین آنها از تحصیلات خوبی برخوردارند، احتمالاً بیشتر از سایر کودکان علاقمندتر خواهند بود که در تحصیلات خود توفیق داشته باشند. نوعی زندگی خانوادگی نیز روی یادگیری کودک موثر است. مثلا کودکی که با خانواده خود به بیشتر جاها مسافرت می‌کند. بیشتر از کودکی که تجارب مسافرتی کم و محدود دارد، به مطالعات اجتماعی، تاریخ و جغرافیا آمادگی دارد.

تحصیلات والدین

ازآن جا که تحصیلات والدین می تواند نقش مهمی در امر تربیت فرزندان داشته باشند و والدین تحصیل کرده به دلیل احراز مشاغل بهتر و مفید تر به خودی خوداز فرهنگ بالاتر و محیط و موقعیت بالاتر ومحیط وموقعیت بهتری برخوردار خواهند بود و برخورداری از موقعیت خوب اجتماعی به نوبه خود تأثیر روی نگرش فرزندان نسبت به والدین واحساس امنیت و اعتماد به نفس آنها می‌شود و در نتیجه بهتر می‌توانند با محیط خود ارتباط برقرار کنند و همین امر موجب رشد و شکوفایی استعداد آن‌ها می‌شود. درحالی که کودکی که والدین وی تحصیلات خوبی ندارند نه تنها نمی توانند به وجودآنها افتخار کنند بلکه در خود احساس حقارت می‌کنند. و ارتباط وتعامل آنها از سایرین کمتر است. البته تحصیلات به تنهایی نمی‌توانند عامل پیشرفت فرد محسوب شود. اما ازآنجا که تحصیلات می‌تواند موجب آگاهی بیشتر و قرار گرفتن در

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]

وضعیت اجتماعی، اقتصادی بالاتر می گردد و نیز در تحقیقات ثابت شده که شغل و سطح اجتماعی والدین نیز رابطه مستقیمی با پیشرفت تحصیلی فرزندان دارند. بنابراین ملاک انتخاب تحصیلات والدین و تأثیری که بر روی پیشرفت تحصیلی فرزند آن‌ها می‌گذارد به این دلیل منظور شده است که خانواده‌های با تحصیلات بالاتر فرزند کمتری دارند و بنابراین بهتر می‌توانند با آنها در ارتباط باشند. معمولاً وقت بیشتری برای رسیدگی به مسائل آن‌ها را دارند.

پیشرفت تحصیلی به عوامل متعددی بستگی دارد تقسیم بندی های متفاوتی از آن به عمل آمده است در یکی از این تقسیم بندی‌ها تفاوت های فردی و عوامل مربوط به مدرسه نظام آموزش و پرورش را بعنوان دو مقوله کل از عوامل تاثیر گذار بر پیشرفت تحصیلی نام می‌برد (شلویری۱۳۷۷) در تقسیم بندی دیگر علاوه بر موارد مذکور به شرایط محیطی و اقتصادی_اجتماعی خانواده نیز اشاره شده است (رحیمی نژاد۱۳۷۲) حتی بعضی از پژوهش‌ها سهم هریک از عوامل را در پیشرفت تحصیلی معین کرده اند بعنوان مثال: سهم توانایی های فردی در حدود ۲۵٪ از واریانس را به خود اختصاص می‌دهد (فراهانی۱۳۷۲) به طور کلی متغیر های شناختی مجموعا ۷۰٪ وسایل متغیرها از قبیل عوامل محیطی اجتماعی وعوامل موقعیتی مجموعا ۳۰٪از واریانس را به خود اختصاص داده اند (فراهانی۱۳۷۲) به نظر سرلیسک وپروکس متغیرهای غیر شناختی زیرپا پیشرفت تحصیلی در سطح دانشگاه مرتبط هستند خودپنداره مثبت، ارزشیابی واقعی از خود، ترجیح اهداف بلندمدت از اهداف کوتاه مدت، دسترسی به افراد ذی نفوذ، تجربه رهبری موفقیت آمیز و خدمت اجتماعی آشکار (سیسختی، ۱۳۶۶) به طور کلی عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی عبارتند از: هوش (رحیمی نژاد ۱۳۶۹) انگیزش (شلویری۱۳۷۷) خصوصیات شخصیتی (حسینی ۱۳۷۰) مکان کنترل (فراهانی ۱۳۷۲) جو عاطفی خانواده (انصاری ۱۳۷۵) موقعیت اقتصادی اجتماعی خانواده (شلویری ۱۳۷۷) روش تدریس و جو عاطفی کلاس (فراهانی۱۳۷۲) احساس موفقیت در امتحان دروس (سیف ۱۳۷۲)

اشتغال مادران

برخی مطالعات نشان داده است که بین اشتغال مادران و پیشرفت تحصیلی فرزندان آن‌ها رابطه وجود دارد این رابطه در میان دختران و پسران متفاوت است به این صورت که دختران بیش تر از پسران از داشتن یک مادر شاغل بهره می‌برند. دخترانی که مادران شاغل دارند نسبت به دخترانی که مادرانشان شاغل نیستند، از پیشرفت تحصیلی وسازگاری اجتماعی و استقلال بیشتری برخوردارند و تمایل بیشتری به اشتغال نشان می‌دهند. پسران مادران شاغل نیز در مقایسه با پسران مادران غیر شاغل از ساگاری اجتماعی واستقلال بالاتری بهره مندند، اما پیشرفت تحصیلی یا نمره‌های آن‌ها در آزمون های شناختی پایین تر است (هافمن، ۱۹۸۹).

هافمن خاطر نشان می‌سازد که دختران مادران شاغل از نظر اجتماعی یک الگوی شایسته دارند. آن‌ها به طریقی تربیت می‌شوند. که سبب افزایش اعتماد به نفس، احساس خود ارزشمندی و مستقل بودن آن‌ها

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]

می‌شود، اما داستان برای پسران مادران شاغل به گونه ای دیگر است در خانواده‌های شاغل شغل مادر ممکن است برای پسران برداشت های تلویحی منفی ای به همراه داشته باشد. از یک سو شاغل بودن مادر ممکن است بدان معنا تلقی شود که پدر در تأمین هزینه‌ی خانواده ناتوان است و از سوی دیگر ممکن است به صورت تخطئه‌ی نقش جنسیتی مادر تفسیر شود. گفته شده که پیشرفت تحصیلی پسرانِ مادران شاغل در مقایسه‌ی با پسران مادران غیر شاغل در سطح پایین تری است. نکته ای که باید اضافه کرد این است که این مطلب فقط در مورد پسران طبقه ی متوسط صادق است برعکس، در مورد خانواده‌های بسیار فقیر، پسران مادران غیر شاغل دارند. این تأثیر متفاوت اشتغال مادر احتمالاً ناشی از عوامل متعددی است اما به نظر می‌رسد که یکی از مهمترین آن‌ها نقش مادر به عنوان یک معلم است مادران طبقه ی متوسط نسبت به مادران طبقات پایین تر از تحصیلات بیشتری برخوردار بوده، می‌توانند معلم بهتری برای فرزند خود باشند و تحریک ذهنی گسترده تری برای وی فراهم سازند. بنابراین، اشتغال مادر، کودکان طبقه‌ی متوسط را بیش تر از کودکان طبقه ی پایین دچار کاستی می‌کند. اگر برای کودکان طبقه‌ی پایین در زمان غیبت مادر محیطی سرشار از تحریکذهنی فراهم شود، (برای مثال کودک را به مهد کودک مجهزی بسپارند که معلمان کارآزموده ای دارد. می‌توان انتظار داشت که مهارت‌های تحصیلی آنان پیشرفت کند. (بیابانگرد، ۱۳۸۰)

نتیجه‌گیری

تحصیلات والدین سرآغاز و زیر بنای پیشرفت جریان زندگی خانواده و جامعه است اهمیت تحصیلات صاحب نظران تعلیم و تربیت را به تلاش برای کشف مهمترین عوامل موثر در پیشرفت و یا افت تحصیلی وضعیت رفتاری ودرس وادار نموده است. نقش تحصیلات والدین، در تربیت فرزندان و جلوگیری از بروز ناهنجاری‌ها رعایت نظم و انضباط در خانه و جامعه رشد شخصیت واعتماد به نفس و عزت نفس و دوری از لغزش‌ها، داشتن هدف در زندگی توانایی در برقراری روابط محبت آمیز و برخورد خوب و مودبانه با دوستان و همکلاسی‌ها و معلمان، پرورش احساس مسئولیت در برابر خانواده و جامعه رعایت بهداشت فردی ونظافت عمومی، نگهداری وحفظ منابع طبیعی و اموال عمومی بسیار حساس ومهم است والدین می‌توانند بدین وسیله سرمشق و الگوونمونه ی شایسته ای برای فرزند خود باشند سواد و تحصیلات خانواده یکی از عوامل مهم پیشرفت بشر در جهان امروز است پیشرفت تکنولوژی، صنعت، بهداشت مدیون این عامل مهم است.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]

فهرست منابع و مأخذ

- احدیان، محمد. مقدمات تکنولوژی آموزشی. ناشر مرکز نوآوری‌های آموزشی در ایران. چاپ ۱۳۶۴
- اسکاکتر، جان. ترجمهٔ سلیمانپور، محمدرضا. اثر فناوری آموزشی بر موفقیت دانش آموزان. نشریه رشد تکنولوژی آموزشی، شماره ۴۱
- افروز، غلامعلی (۱۳۸۶)، مبانی روانشناختی افت تحصیلی، انتشارات مدرسه
- افروز، غلامعلی (۱۳۸۹)، اقتدار والدین، ماه نامه ی پیوند، انجمن اولیاء و مربیان
-امین فر، مرتضی (۱۳۶۵). «افت تحصیلی یا ائتلاف در آموزش و پرورش»؛ فصل نامه های تعلیم و تربیت؛ سال دوم، شماره ۷ و ۸.
- آرمند، محمد (۱۳۷۲)، نقش خانواده درپیشرفت تحصیلی، انجمن اولیاء ومربیان، شماره ۱۶۸
- اکبری، ۱۳۵۶ علل ترک تحصیل در استان سیستان و بلوچستان.
- بهرام زاده، هیئت الله (۱۳۶۵). «در رابطه خانواده و افت تحصیلی در کازرون». پایان نامه فوق لیسانس؛ دانشگاه تهران
- برومند جزی، ناصر (۱۳۷۸). در بررسی علل موثر در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع آموزش ابتدایی در محدوده‌ی شهر اصفهان». پایان نامه‌ی فوق لیسانس؛ دانشکده ی روان شناسی دانشگاه علامه طباطبائی
- حافظی، عشرت، (۱۳۸۱)، رابطه بین انگیزش و شیوه‌های رویارویی یا تنیدگی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی وعلوم تربیتی دانشکده تربیت معلم تهران.
- حیدری، اکرم، بلوغ، مشکلات روانی نوجوان و جوان افت تحصیلی، نشر گستر تهران. ۱۳۸۵.
- خوئی نژاد، غلامرضا. برنامه ریزی درسی برای تدریس و یادگیری بهتر- انتشارات آستان قدس رضوی- چاپ ۷۲
- خیر، محمد (۱۳۷۵). «رابطه شکست تحصیلی با زمینه ها و شرایط خانوادگی؛ مجله علوم اجتماعی و انسانی، دانشگاه شیراز ؛ دوره اول، شماره ی دوم
- دهقان، هادی (۱۳۹۰). «نقش سواد والدین در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان»، مرکز تربیت معلم پاکنژاد یزد، مجتمع آموزش عالی پیامبر اعظم.
- سعدی پور (بیابانگرد)، اسماعیل (۱۳۸۹)، روش های پیشگیری از افت تحصیلی – انتشارات انجمن اولیاء ومربیان
- شعبانی (۱۳۶۴). «دانش آموزان ممتاز شهر اصفهان»
- شعبانی اصفهانی (۱۳۷۰) «رابطه کم سوادی و بی سوادی والدین.»
- عطاران، محمد (۱۳۸۵). مربیان بزرگ مسلمان، درباره تربیت کودک.
- محمودی نسب(۱۳۶۴)، «بررسی علل مردودی دانش آموزان سال سوم راهنمایی کرج»

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]

- محبی (۱۳۷۷) «سواد والدین و عملکرد تحصیلی دانش آموزان کلاس پنجم ابتدایی منطقه چهار کرج».
- ماشینی، جمیله (۱۳۷۰) «عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان» فصل نامه‌ی تعلیم و تربیت؛ سال هفتم؛ شماره ی ۱
- نیکوکار، مهناز (۱۳۷۲)، «بررسی رابطه ی پیشرفت تحصیلی و تعداد افراد خانواده در گچساران» دانشگاه آزاد اسلامی
- هالت، جان (۱۳۸۷)، زمینه یا برشکست تحصیلی، ترجمه دکتر مهشید فروغان، انتشارات قطره، چاپ سوم.

- Barnard, L. , Olivarez, A. (2007). Self-estimates of multiple, g factor and school-valued intelligences. North American Journal of Psychology, 9 (3): 501-510.
- Butzlaff, R. (2000). Can music be used to teach reading? The Journal of Aesthetic Education, 34 (3-4): 167-178.
- Butzlaff, R. (2000). Can music be used to teach reading? The Journal of Aesthetic Education, 34 (3-4): 167-178.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-18]